

науково-практичної конференції, 20 грудня 2002 р. – К.: Видавництво Академії муніципального управління, 2003. – С. 333-342.

2. Егорова-Гантман Е. Имидж лидера / Е. Егорова-Гантман, Е. Абашкина, Ю. Косолапова; под. ред. Е. Егорова-Гантман; общество «Знание» России, Центр политического консультирования «Никколо М». – М.: Мысль, 1994. – 264 с.

3. Никитин М.В. Основы лингвистической теории значения. – М.: Высшая школа, 1988. – 436 с.

4. Почепцов Г. Имидж: от фараонов до президентов. Строительство воображаемых миров в мифе, сказке, анекдоте, рекламе, пропаганде и публичных речях. – К.: АДЕФ-Украина, 1997. – 328 с.

Кокошко Т.Л.

студентка,

Одеський національний університет

імені І.І. Мечникова

РЕЦЕПЦІЯ В. СТЕФАНИКА КРИТИКОЮ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВОМ

На сучасному етапі одним з основних завдань літературознавчої науки є вивчення питання наукової рецепції творчості письменника у вітчизняному та зарубіжному літературознавстві з урахуванням всіх особливостей сприйняття.

З огляду на це творчість В. Стефаніка розглядалася з різних позицій, зокрема вивчалась і стиль письменника, і проблеми лінгвістики тексту.

Літературна критика виконує роль творчого посередника між письменниками та читачами. Письменникам вона допомагає усвідомити вимоги дійсності до їхньої творчості й певним чином це стимулює творчість, читачам – виробити естетичні смаки та розібратися в необмеженій кількості художніх творів. Іншими словами, літературна критика – спосіб регулювання і корекції літературного процесу.

Літературна критика оцінює не тільки твори сучасного літературного процесу, але й попереднього часу, розглядаючи їх із урахуванням актуальних суспільних потреб. Так і творчість

видатного українського новеліста В. Стефаніка ставала об'єктом літературознавчих розвідок і літературно-критичних статей в різні часи. На особливу увагу заслуговує розгляд творчості письменника в період його життя.

Характерною ознакою рецепції В. Стефаніка його сучасниками є активне нагромадження фактажу за майже повної відсутності суто наукових розробок з проблеми поетики та стилю. Значну частину складають праці інформативного, науково-популярного та публіцистичного плану, відгуки письменників-сучасників на твори В. Стефаніка через призму їхнього художнього мислення та естетичних уподобань.

Уже перше знайомство з творчістю В. Стефаніка, після появи збірки «Синя книжечка», викликало жвавий інтерес і різноманіття суперечливих відгуків. У «Синій книжечці» було опубліковано п'ятнадцять оповідань В. Стефаніка; багато з них донині належать до найкращих досягнень його творчості.

Леся Українка в листі до Ольги Кобилянської висловила своє захоплення збіркою: «Будьте ласкаві, подякуйте п. Стефанікові від мене за його «Синю книжечку» (нащо її видали в зеленій обложці – es ist etwas komisch), я зробила б це сама, та не знаю його адреси. Гарні його нариси, тільки сумні невимовне... врешті, вся наша література веселістю не відзначається, часом як начитаюсь її (не виключаючи і власних творів), то так і хочеться сказати з розпачем Гамлета: «Най дьявол носить смуткове убрання, а надіну ясні кармазини!» – і, певне, я се зроблю, тільки ще не зараз» [3, с. 142].

Високу оцінку дістали й наступні збірки новел В. Стефаніка: «Камінний хрест» (1900), «Дорога» (1901), «Моє слово» (1905). На кінець XIX і перші роки XX ст. творчість Стефаніка була відомою в перекладах польською, німецькою, російською та ін. мовами. У 1903 р., коли письменник приїхав до Полтави на відкриття пам'ятника І. Котляревському, під час зустрічі Леся Українка, Олена Пчілка, М. Коцюбинський, М. Старицький, Г. Хоткевич привітали його як одного з видатних діячів української літератури.

Українська рецепція Стефаніка багато в чому спиралася на зарубіжні роботи про нього (О. Гриця, Г. Якововського, С. Пшибишевського та ін.), тим самим долучаючись до загальноєвропейського процесу освоєння нової літератури.

С. Пшибишевський став одним із популяризаторів новелістики українського автора в Польщі, упродовж 1899–1900 рр. публікував його новели в журналі «Życie», високо оцінив їхній художній рівень [2, с. 21].

Критична й літературознавча рецепція ранніх творів визначається станом літературного розвитку України на рубежі ХІХ-ХХ ст., відбиваючи його специфіку і внутрішні тенденції. Творчість В. Стефаніка сприймалася переважно в рамках традиційних уявлень про літературу, її персонажі оцінювалися за звичними критеріями, тоді як поетика новел лишається осторонь, акцентуючи розгляд ситуації героїв у більш буттєвому аспекті.

Рецепція творчості В. Стефаніка радянським літературознавством, розглядаючи літературу як відображення суспільного життя, цікавилася майже винятково змістом твору, тобто сферою «що» в ньому.

Літературознавцю цього періоду важливо було з'ясувати, що насправді письменник відобразив у своєму творі і що він сказав (хотів сказати) про ці явища дійсності. Крім цього, літературознавство мало ідеологізований характер, у критиці панували цензура, колективна точка зору, яка вважалася єдино вірною – точка зору партійного керівництва.

Ф. Погребенник, аналізуючи рецепцію творчості В. Стефаніка в радянський період висловлює наступну тезу: «Основні видання спадщини письменника, їхні позитивні риси, а також недоліки, значною мірою зумовлені цензурними обмеженнями, ортодоксальними вимогами офіційних інституцій і очищувати творчість митця від небажаних творів, замовчувати їх або висвітлювати у спотвореному вигляді» [1, с. 77]. Аналіз літературно-критичних та літературознавчих матеріалів повністю підтверджує цю тезу та показує, що в працях із стефанікознавства радянської епохи переважають формальні підходи, штампи, ідеологізація творів, замовчування одних фактів та викривлення інших.

Із 70-х років ХХ століття творчість В. Стефаніка досліджується у вітчизняному літературознавстві широко та багатоаспектно. До осмислення ролі і місця творів письменника в історії української літератури, дослідження в них співвідношення історичного і вічного, буттєвого початку і вивчення поетики новелістики

зверталися критики і літературознавці різних світоглядних і естетичних орієнтацій.

Рецепція творчості В. Стефаніка представлена й у статті О. Гончара «Відлито у вогнях душі». Підкреслюючи самотність новеліста, автор статті говорить, що «новели Стефаніка – це власне, його індивідуальність, його природний подих, у них тільки його властива інтонація, тільки йому притаманний малюнок художнього мислення». Бачення О. Гончара художнього світу В. Стефаніка не лише доповнює сприйняття й розуміння прози Стефаніка, а й висвітлює нові грані таланту письменника-новеліста. Він піднімає низку наукових проблем стефанікознавства й примушує по-новому подивитися на творчу палітру митця. Зокрема, акцентує увагу на формі новели, порівнюючи її за ємкістю, динамікою та міцністю сюжету з класичним сонетом.

У 70-ті-90-ті роки вітчизняне та зарубіжне літературознавство апробувало якісно нові дослідницькі стратегії в системному вивченні новелістики В. Стефаніка, засновані на вивченні широкого спектру питань – художнього методу, генезису та еволюції жанрів, ідейно-змістової проблематики, типології героя, художньої майстерності, що сприяли відкриттю філософсько-етичного змісту і специфіки поетики творчості письменника.

Отже, дослідження багатогранної творчості письменника пройшло кілька етапів: починаючи з 90-х років XIX ст., власне, з моменту виходу у світ перших творів В. Стефаніка, потім – періоду ідеологізації та цензурування літературної критики та літературознавства в радянський час, і, нарешті – епохи системного вивчення й аналізу спадщини письменника як складової української та світової культури в сучасний період.

Список використаних джерел:

1. Погребенник Ф. Феномен Василя Стефаніка: Підсумки і перспективи його життя і творчості / Ф. Погребенник // Василь Стефанік і українська культура : тези : в 2 ч. / Ін-т літ-ри АН України, Івано-Франківський педінститут; редкол. : Хороб С.І., Каспришин З.О., Кіліченко Л.М., Пилип'юк О.М. – Івано-Франківськ, 1991. – Ч. I. – С. 77.

2. Ткачук Т.О. Станіслав Пшибишевський і українська література кінця XIX-початку XX століття: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.01.05 / Т.О. Ткачук. – Тернопіль, 2011. – 21 с.

3. Українка Леся. Зібрання творів : в 12 томах / Леся Українка ; Ред.кол.: Є.С. Шабліовський, М.Д. Бернштейн, Н.О. Вишневська. – К. : Наук. думка, 1975 – Т.11: Листи (1898-1902) / Ред. С.Д. Зубков. – 1978. – 142 с.

Король Л.П.

методист вищої категорії,

викладач української мови та літератури вищої категорії,

викладач-методист,

Торговий коледж Запорізького національного університету

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФОНЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ – УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ

Реалізація концептуальних засад мовної освіти, що були визначені Національною доктриною розвитку освіти України у ХХІ столітті й сучасними концепціями навчання державної мови, потребують розробки нових підходів до визначення завдань, змісту та технології навчання української мови в закладах освіти, які готують молодших спеціалістів. Означені пріоритетні напрями модернізації освіти, зокрема утвердження нових державних стандартів та чинних програм із української мови, студенти повинні бездоганно володіти не лише граматичним і лексичним аспектами мови, але й уміти фонетично правильно оформлювати своє власне мовлення. Натомість аналіз орієнтувально-пошукового зрізу, проведений у Торговому коледжі Запорізького національного університету серед студентів-першокурсників, які здобувають повну загальну середню освіту, засвідчив, що українське мовлення студентів є недосконалим, подекуди засмічене діалектизмами, мовними покручами, наявні порушення вимовних і акцентуаційних норм, правильної сполучуваності слів. Водночас відсутність українськомовного середовища в означеному регіоні суттєво уповільнює процес навчання української мови, зменшує обсяг комунікативних потреб студентів.